עח: יום הכיפורים פרק שמיני יומא

הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר. בפרק במה אשה (שבת דף פו.) פרש"י משום דלמו תכשיט הוא ומשמע לאסר ליה משום דמשוי ולא הוי מנעל אלא של עור אבל של עץ לא וכן משמע בגמרא התם דקאמר לרבי מאיר א

אלא בקב הקיטע חליצה כשירה דתניא מנעל ורבי יוסי ב חליצה פסולה דלא תשיב מנעל ור"מ הקשה דהא מסקינן הכא דפליגי אי חייבינן דילמא משתמיט ואתי לאמויי ארבע אמות אבל לבולי עלמא מנעל הוי והא דקאמר התם דלרבי מאיר מולגין בו ולר' יוסי לא ג אור"י דהיינו טעמא דרבי יוסי כי היכי דחייש דילמא נפיל לפי שהוא רחב מהאי טעמא נמי אין מולגת בו ד כדאמר בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג.:) נעלו הרלאוי לו פרט לגדול שאינו יכול להלך בו והקשה רבינו שמשון מדתניא בפרק מצות חליצה אלא בקב הקיטע חליצה כשירה באנפליא של בגד ה אתמן לרבנן פסולה ופירך קב הקיטע מני רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר באנפליא של בגד ה אתמן לרבנן משמע אתמן לרבנן דהיינו רבי יוסי דפליג על רבי מאיר ו והיכי משמע ליה דאתמן לרבי יוסי טפי מלרבי מאיר והא הא דלא תשיב ר' יוסי קב הקיטע כמנעל דהיינו משום דלרבי ליפסק וליפול אבל אנפליא של בגד דליכא למימר הכי דילמא אפילו רבי יוסי מודה ותירץ ר"י דודאי המקשה הוה ס"ד דטעמא דרבי יוסי משום הא דלא תשיב מנעל אלא של עור דבע"ל לא מיתוקמא ליה הא דקתני באנפליא של בגד חליצה פסולה דאי לרבי יוסי נמי מנעל הוי היא מני לא רבי מאיר ולא רבי יוסי ובמסקנא דאמר (ג) כולה רבי מאיר היא וטעמא דפסיל באנפליא משום דלא מגיהה מצי למיהוי שפיר טעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק ו ופ"ת כיון דמעיקרא ס"ד דטעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק מאי קא משני (ד) מדסיפא רבנן ריש"א נמי רבנן וריש"א במחופה עור אמאי שרי אפילו מחופה עור נמי איכא למיחש דילמא מיפסיק וי"ל במחופה עור דקאמר היינו בפנים שמתוך כך הוא מתקצר ומתייבש למדת רגלו אי נמי ע"י שהוא מחופה הוא יכול לכופלו ולקושרו כדי שעמוד בחוזק סביב רגלו:

הקיטע יוצא בקב שלו. פרש"י פרק במה אשה שנקטעה רגלו עושה לו כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לתשים לאש שוקו בתוכו ולא נהירא להרב פור"ת דקשיא ליה מ"כ אמאי רבי יוסי אוסר והא אינו יכול לילך בע"א אע"ג דמסקינן הכא דטעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק ואתי לאמויי והא אי נפיל אינו יכול לזוז משם עד שיחזור וינעלנו ז ועוד הקשה דהאמר אביי בפרק במה אשה (שבת דף פו.) לאין טמא מדרס משום דלא סמיך עילויה ואי כפרש"י והלא אין סמך גדול מזה ח ומיהו אור"י דלא קשה כולי האי שאין אותו קב נרין לו כל כך שהוא נשען על מקלות שבידיו כדרך המגרין ואינו נשען כלל על הקב ט והיינו סמוכות שלו דתקני התם יומא'ן בהן בשבת לדברי הכל ולא כמו שפרש"י שעושה עור לרגלו שוקיו וגורר שוקיו בקרקע כשנקטעו שתי רגליו ומהאי טעמא נמי אתי שפיר דאביי לא חשיב ליה מדרס שאינו נשען עליו אלא פעמים הוא נשען עליו קצת ופעמים אינו נוגע בקרקע כלל אבל הרב פור"ת פי' מי שנקטעה רגלו עושה לו קב כמין סנדל' ומניחו במקום הרגל ונראה כאלו יש לו רגל יא ויכול ללמוד בו בשבת כמו במנעליו וכופה שוקו לאחוריו וקושר סמוכות של עץ מכף יריכו שקוריו אשקל"ל ושומך בו שוקו ומהלך בה והיינו סמוכות שלו דתקני התם סמוכות ויומאין בהן בשבת ונכנסין בהן לעזרה ואותו קב שמניח במקום פרסת רגלו אינו אלא כדי שיהו סבורין הרואים שרגל שלימה יש לו ומפני החולי אינו יכול לדרוך עליו ואם יש באותו קב בית קיבול כתיתין טמא כתיתין היינו גמי או מוכין או כל דבר רך שהוא נותן בקב להנאתו כדי שלא יכאב לו כשיגע רגלו בקב טמא איכא מאן דאמר בגמרא טמא טומאת מת ואיכא מאן דאמר טומאת מדרס לפי שהוא נשען עליו יב והמי

שעם ביום הכפורים עמד רבי יצחק בר נחמני על רגליו ואמר אני ראיתי את רבי יהושע בן לוי א שיצא בסנדל של שעם ביום"כ ואמינא ליה בתענית צבור מאי ב א"ל לא שנא אמר רבה בר בר חנה אני ראיתי את רבי אלעזר דמן נגוה שיצא בסנדל של שעם בתענית צבור ואמינא ליה ביום הכפורים מאי א"ל לא שנא רב יהודה נפיק בדהיטני אביי נפיק בדהוצי רבא נפיק ג (בדיבלי) רבה בר רב הונא ד כריך סודרא אכרעיה ונפיק מתיב רמי בר חמא ה הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ור' יוסי ו אוסר ותני עלה ז הושען שאסור לצאת בו ביום הכפורים ח אמר אביי התם דאית ביה כתיתין ומשום תענוג אמר ליה רבא ואי לאו מנא הוא כתיתין משוי ליה מנא ועוד כל תענוג דלאו מנעל הוא ביום"כ מי אסור והא רבה בר רב הונא הוה כריך סודרא אכרעיה ונפיק ועוד מדקתני סיפא אם יש לו בית קבול כתיתין טמא מכלל דרישא לאו בדאית ליה כתיתין עסקינן אלא אמר רבא לעולם דב"ע מנעל הוא ובשבת בהא פליגי מר סבר גזרינן דילמא משתמיט ואתי לאתויי ד' אמות ומר סבר לא גזרינן תנו רבנן ט תינוקות מותרין בכולן חוץ מנעילת הסנדל מאי שנא נעילת הסנדל דאמרי אינשי עבדו ליה הנך נמי אמרי אינשי עבדו ליה רחיצה וסיכה אימר מאתמול עבדי ליה סנדל נמי אימר מאתמול עבדי ליה סנדל לא אפשר דמאתמול עבדי ליה דאמר שמואל האי מאן דבעי למיטעם טעמא דמיתותא ליסיים מסאני וליגני והא מותרין לכתחלה קתני אלא הנך דלאו רביתייהו גזרו בהו רבנן הנך דרביתייהו הוא לא גזרו בהו רבנן דאמר אביי י אמרה לי אם רביתיה דינוקא מיא חמימי ומשחא גדל פורתא ביעתא בכותחא גדל פורתא תבורי מאני כי

הא דרבה זבין להו מאני גזיזי דפחרא לבניה ומתברי להו: המלך והכלה ירחצו את פניהם: מתני' מני ר' חנניא בן תרדיון היא דתניא המלך והכלה לא ירחצו את פניהם רבי חנניא בן תרדיון אומר משום רבי אליעזר המלך והכלה ירחצו את פניהם החיה לא תנעול את הסנדל רבי חנניא בן תרדיון אומר משום ר' אליעזר החיה תנעול את הסנדל (א) מ"ט ב מלך משום דכתיב 1 מלך ביפיו תחזינה עיניך כלה מאי טעמא כדי שלא תתגנה על בעלה אמר ליה רב לר' חייא כלה עד כמה אמר ליה כדתניא ג אין מונעין תכשיטין מן הכלה כל שלשים יום החיה תנעול את הסנדל משום צינה אמר שמואל ד אם מחמת סכנת עקרב מותר: האוכל ככותבת הגסה: בעי רב פפא ככותבת

שעם. מין גומא שקורין פוי"ש: כתעניית צבור. הגגזר על הגשמים דתנן במסכת תענית (דף יב:) אסור בנעילת הסנדל: **בדהיטני.** מין שעם: **בדהוצי.** סנדל של כפות תמרים: **בדיבלי.** של עשבים: **יומא נקב שלו.** בשבת קב אשקל"ש): **ורבי יוסי אוסר.** (ג) קסבר לאו מנעל הוא הואיל ואינו שוה בכל ואפילו הכי שוין שאסור ללמוד בו ביום הכפורים אלמא אף על גב דלרבי יוסי לאו מנעל הוא אפי' הכי אסיר והוא הדין לשל שעם: **כתיתין.** חתיכות בגדים קטנות שהם נוחות לו לסמוך שוקו עליהם: **טמא.** מקבל טומאה דלאו פשוטי כלי עץ הוא: **מנעל הוא.** הלכך ביום"כ אסור אבל בהיטני והוצא לאו מנעל הוא: **מוכרין בכולן.** בכל הני דמתיתין אכילה ושתיה ורחיצה וסיכה: **אינשי עבדו ליה.** גדולים עשו לו והתורה הזהירה גדולים על הקטנים שלא יעשו להם בגדים דבר האסור כדאמרינן במסכת יבמות (דף קיד.) לא תאכלום לא תאכלום להזהיר גדולים על הקטנים: **לא אפשר מאתמול.** ויהא יש כל הלילה והם ברגליו: **הא מוכרין לכתחלה קתני.** שאם בא לימלך אומרים לו האכילהו ורחוץ אותו ואי אפשר ידע דהיום עשאו לו: **מיא חמימי.** לרחיצה: **ומשחא.** לסוך: **ביעתא בכותחא.** ביצים בכותח: **תבורי מאני.** להפקיר לו כלים לשבר ולמלאות תאותו: **מאני גזיזי דפחרא.** כלים סדוקים של חרס בדמים קלים: **אין מונעין תכשיטין וכו'.** ברייתא היא ומייתינן לה ברישא בתולה נישאת בכתובות הרי שהיה טובחו טבוח ויינו מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לאחוה וכועל בעילת מצוה ופורש ואחר כך קוברין את המת ואין מונעין תכשיטין מן הכלה מחמת האבל כל שלשים יום אלמא כל שלשים בע"י נו: **אם מחמת סכנת עקרב.** מקום שיש לחוש לעקרבים מותר כל אדם לנעול בגרביתה

(א) [גי' הערוך בדיקוקין], (ב) [יבמות קג:], (ג) שבת פה:, (ד) [יבמות קג., ד) [שם קג:], (ה) [מופסד"ר פ"ד ע"ש], (ו) [קדושין נא:: וש"נ], (ז) [גיר' רי"ף ורא"ש מלך מ"מ אמר רבי אבא בר זבדא רב וכו' כלה מ"מ אמר רב וכו'], (ח) כתובות ד.,

תורה אור השלם

1. מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מַרְחַקִּים: ישעיהו לג יז

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הקיטע וא"ת בין דמעיקרא ס"ד. עי' מהרש"א וק"ל דמה שהעלו בתוספות דמ"מ אין לומר דמכל מקום אפי' מדקפיא רבנן הא גם לרבנן לא בעי עור והקיטע הטעם רק דמסלק וע"כ בבגד הטעם דאינו מגין וממילא אמתא אפילו כר"מ ואמאי דינא דבגד לא תליא כלל בדר"מ ורבנן אע"כ דאפי' ס"ל דפליגי אי הוי מנעל דלעטעמיה אזיל דמשני בשמעתין דאתא ביה כתיתין ול"ע עם ק"ל על תוס' דלמקבלא גם לר' יוסי דלגבלאתמן הוא רק משום דבעי מידי דמגין ש"כ אין אמרינן דיבמות נגי סנדל שתפרה בשמתן אבל הא הוי מגין ועי' בתוס' יבמות שם וע"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' המיס מנעול את הסנדל מלך מ"ט משום דכתיב: (ב) רש"י ד"ה וה' יוסי אוסר קס"ד קסבר לאו: (ג) תוס' ד"ה הקיטע כו' מני לא ר"מ ולא רבי יוסי ובמסקנא דקאמר רבא כולה רבי מאיר: (ד) **בא**"ד מאי קא משני אביי מדסיפא רבנן:

לעזי רש"י

פוי"ש [פויי"ל]. סוג של קנה סוף. אישקל"א. קב.

מוסף רש"י

הקיטע. שנקטעה רגלו, יוצא בקב שלו. דמנעל דליה הוא (שבת סה:). **דאית ביה כתיתין.** חתיכות דקות של מוכין ועור לך, ומשום תענוג. ולאו משום דתיכוי נעלה (יבמות קב:). אין מונעין תכשיטין מן הכלה. בשביל האכלת אין אוסרין עליה תכשיטיה, שלא תתגנה על בעלה (כתובות ד.).

מוסף תוספות

א. דשרי קב הקיטע לצאת בו בשבת. תוס' הרא"ש שבת פו. ב. דאוסר לצאת בו בשבת. שם. ג. ואמאי כיון דמנעל הוא. תוס' שבת פה: ד"ה הקיטע. ד. ודמי לקטן שחליץ במנעל גדול דחליצתו פסולה. שם. ה. דקתני סיפא חליצתה פסולה. רש"י יבמות קג. ד"ה אנפליא. ו. דאי רבי מאיר, כיון דקב הקיטע הוה נעל וכו', אנפילא נמי תהוי נעל. שם. ז. [ד]הלא אין לו אלא רגל אחד. תוס' שבת שם. ח. [ד]הלא נסמך והולך עליו. תוס' הרא"ש שם פה: ט. ועיקר הליכתו היא בסמיכה המקל, והשתא אי נמי מיפסיק יוכל להלך. תוס' שם. י. כצורת רגל רשב"ם שבת פו. יא. נותנו בראש שוקו כדי שיחשבו הרואים שהוא רגל. שם. יב. [ד]שמא כשהוא יושב פעמים הוא נסמך עליו, ולכך עושה לו בית קבול כתיתין שלא יזוק בקשר הערן שהוא יושב. שם. [או] לפעמים שהוא מסיר הסמיכה ונשענו על הקב. רשב"ם שם.

הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר. בפרק במה אשה (שבת דף פו.) פרש"י משום דלמו תכשיט הוא ומשמע לאסר ליה משום דמשוי ולא הוי מנעל אלא של עור אבל של עץ לא וכן משמע בגמרא התם דקאמר לרבי מאיר א

אלא בקב הקיטע חליצה כשירה דתניא מנעל ורבי יוסי ב חליצה פסולה דלא תשיב מנעל ור"מ הקשה דהא מסקינן הכא דפליגי אי חייבינן דילמא משתמיט ואתי לאמויי ארבע אמות אבל לבולי עלמא מנעל הוי והא דקאמר התם דלרבי מאיר מולגין בו ולר' יוסי לא ג אור"י דהיינו טעמא דרבי יוסי כי היכי דחייש דילמא נפיל לפי שהוא רחב מהאי טעמא נמי אין מולגת בו ד כדאמר בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג.:) נעלו הרלאוי לו פרט לגדול שאינו יכול להלך בו והקשה רבינו שמשון מדתניא בפרק מצות חליצה אלא בקב הקיטע חליצה כשירה באנפליא של בגד ה אתמן לרבנן פסולה ופירך קב הקיטע מני רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר באנפליא של בגד ה אתמן לרבנן משמע אתמן לרבנן דהיינו רבי יוסי דפליג על רבי מאיר ו והיכי משמע ליה דאתמן לרבי יוסי טפי מלרבי מאיר והא הא דלא תשיב ר' יוסי קב הקיטע כמנעל דהיינו משום דלרבי ליפסק וליפול אבל אנפליא של בגד דליכא למימר הכי דילמא אפילו רבי יוסי מודה ותירץ ר"י דודאי המקשה הוה ס"ד דטעמא דרבי יוסי משום הא דלא תשיב מנעל אלא של עור דבע"ל לא מיתוקמא ליה הא דקתני באנפליא של בגד חליצה פסולה דאי לרבי יוסי נמי מנעל הוי היא מני לא רבי מאיר ולא רבי יוסי ובמסקנא דאמר (ג) כולה רבי מאיר היא וטעמא דפסיל באנפליא משום דלא מגיהה מצי למיהוי שפיר טעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק ו ופ"ת כיון דמעיקרא ס"ד דטעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק מאי קא משני (ד) מדסיפא רבנן ריש"א נמי רבנן וריש"א במחופה עור אמאי שרי אפילו מחופה עור נמי איכא למיחש דילמא מיפסיק וי"ל במחופה עור דקאמר היינו בפנים שמתוך כך הוא מתקצר ומתייבש למדת רגלו אי נמי ע"י שהוא מחופה הוא יכול לכופלו ולקושרו כדי שעמוד בחוזק סביב רגלו:

הקיטע יוצא בקב שלו. פרש"י פרק במה אשה שנקטעה רגלו עושה לו כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לתשים לאש שוקו בתוכו ולא נהירא להרב פור"ת דקשיא ליה מ"כ אמאי רבי יוסי אוסר והא אינו יכול לילך בע"א אע"ג דמסקינן הכא דטעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק ואתי לאמויי והא אי נפיל אינו יכול לזוז משם עד שיחזור וינעלנו ז ועוד הקשה דהאמר אביי בפרק במה אשה (שבת דף פו.) לאין טמא מדרס משום דלא סמיך עילויה ואי כפרש"י והלא אין סמך גדול מזה ח ומיהו אור"י דלא קשה כולי האי שאין אותו קב נרין לו כל כך שהוא נשען על מקלות שבידיו כדרך המגרין ואינו נשען כלל על הקב ט והיינו סמוכות שלו דתקני התם יומא'ן בהן בשבת לדברי הכל ולא כמו שפרש"י שעושה עור לרגלו שוקיו וגורר שוקיו בקרקע כשנקטעו שתי רגליו ומהאי טעמא נמי אתי שפיר דאביי לא חשיב ליה מדרס שאינו נשען עליו אלא פעמים הוא נשען עליו קצת ופעמים אינו נוגע בקרקע כלל אבל הרב פור"ת פי' מי שנקטעה רגלו עושה לו קב כמין סנדל' ומניחו במקום הרגל ונראה כאלו יש לו רגל יא ויכול ללמוד בו בשבת כמו במנעליו וכופה שוקו לאחוריו וקושר סמוכות של עץ מכף יריכו שקוריו אשקל"ל ושומך בו שוקו ומהלך בה והיינו סמוכות שלו דתקני התם סמוכות ויומאין בהן בשבת ונכנסין בהן לעזרה ואותו קב שמניח במקום פרסת רגלו אינו אלא כדי שיהו סבורין הרואים שרגל שלימה יש לו ומפני החולי אינו יכול לדרוך עליו ואם יש באותו קב בית קיבול כתיתין טמא כתיתין היינו גמי או מוכין או כל דבר רך שהוא נותן בקב להנאתו כדי שלא יכאב לו כשיגע רגלו בקב טמא איכא מאן דאמר בגמרא טמא טומאת מת ואיכא מאן דאמר טומאת מדרס לפי שהוא נשען עליו יב והמי

שעם ביום הכפורים עמד רבי יצחק בר נחמני על רגליו ואמר אני ראיתי את רבי יהושע בן לוי א שיצא בסנדל של שעם ביום"כ ואמינא ליה בתענית צבור מאי ב א"ל לא שנא אמר רבה בר בר חנה אני ראיתי את רבי אלעזר דמן נגוה שיצא בסנדל של שעם בתענית צבור ואמינא ליה ביום הכפורים מאי א"ל לא שנא רב יהודה נפיק בדהיטני אביי נפיק בדהוצי רבא נפיק ג (בדיבלי) רבה בר רב הונא ד כריך סודרא אכרעיה ונפיק מתיב רמי בר חמא ה הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ור' יוסי ו אוסר ותני עלה ז הושען שאסור לצאת בו ביום הכפורים ח אמר אביי התם דאית ביה כתיתין ומשום תענוג אמר ליה רבא ואי לאו מנא הוא כתיתין משוי ליה מנא ועוד כל תענוג דלאו מנעל הוא ביום"כ מי אסור והא רבה בר רב הונא הוה כריך סודרא אכרעיה ונפיק ועוד מדקתני סיפא אם יש לו בית קבול כתיתין טמא מכלל דרישא לאו בדאית ליה כתיתין עסקינן אלא אמר רבא לעולם דב"ע מנעל הוא ובשבת בהא פליגי מר סבר גזרינן דילמא משתמיט ואתי לאתויי ד' אמות ומר סבר לא גזרינן תנו רבנן ט תינוקות מותרין בכולן חוץ מנעילת הסנדל מאי שנא נעילת הסנדל דאמרי אינשי עבדו ליה הנך נמי אמרי אינשי עבדו ליה רחיצה וסיכה אימר מאתמול עבדי ליה סנדל נמי אימר מאתמול עבדי ליה סנדל לא אפשר דמאתמול עבדי ליה דאמר שמואל האי מאן דבעי למיטעם טעמא דמיתותא ליסיים מסאני וליגני והא מותרין לכתחלה קתני אלא הנך דלאו רביתייהו גזרו בהו רבנן הנך דרביתייהו הוא לא גזרו בהו רבנן דאמר אביי י אמרה לי אם רביתיה דינוקא מיא חמימי ומשחא גדל פורתא ביעתא בכותחא גדל פורתא תבורי מאני כי

הא דרבה זבין להו מאני גזיזי דפחרא לבניה ומתברי להו: המלך והכלה ירחצו את פניהם: מתני' מני ר' חנניא בן תרדיון היא דתניא המלך והכלה לא ירחצו את פניהם רבי חנניא בן תרדיון אומר משום רבי אליעזר המלך והכלה ירחצו את פניהם החיה לא תנעול את הסנדל רבי חנניא בן תרדיון אומר משום ר' אליעזר החיה תנעול את הסנדל (א) מ"ט ב מלך משום דכתיב 1 מלך ביפיו תחזינה עיניך כלה מאי טעמא כדי שלא תתגנה על בעלה אמר ליה רב לר' חייא כלה עד כמה אמר ליה כדתניא ג אין מונעין תכשיטין מן הכלה כל שלשים יום החיה תנעול את הסנדל משום צינה אמר שמואל ד אם מחמת סכנת עקרב מותר: האוכל ככותבת הגסה: בעי רב פפא ככותבת

שעם. מין גומא שקורין פוי"ש: כתעניית צבור. הגגזר על הגשמים דתנן במסכת תענית (דף יב:) אסור בנעילת הסנדל: **בדהיטני.** מין שעם: **בדהוצי.** סנדל של כפות תמרים: **בדיבלי.** של עשבים: **יומא נקב שלו.** בשבת קב אשקל"ש): **ורבי יוסי אוסר.** (ג) קסבר לאו מנעל הוא הואיל ואינו שוה בכל ואפילו הכי שוין שאסור ללמוד בו ביום הכפורים אלמא אף על גב דלרבי יוסי לאו מנעל הוא אפי' הכי אסיר והוא הדין לשל שעם: **כתיתין.** חתיכות בגדים קטנות שהם נוחות לו לסמוך שוקו עליהם: **טמא.** מקבל טומאה דלאו פשוטי כלי עץ הוא: **מנעל הוא.** הלכך ביום"כ אסור אבל בהיטני והוצא לאו מנעל הוא: **מוכרין בכולן.** בכל הני דמתיתין אכילה ושתיה ורחיצה וסיכה: **אינשי עבדו ליה.** גדולים עשו לו והתורה הזהירה גדולים על הקטנים שלא יעשו להם בגדים דבר האסור כדאמרינן במסכת יבמות (דף קיד.) לא תאכלום לא תאכלום להזהיר גדולים על הקטנים: **לא אפשר מאתמול.** ויהא יש כל הלילה והם ברגליו: **הא מוכרין לכתחלה קתני.** שאם בא לימלך אומרים לו האכילהו ורחוץ אותו ואי אפשר ידע דהיום עשאו לו: **מיא חמימי.** לרחיצה: **ומשחא.** לסוך: **ביעתא בכותחא.** ביצים בכותח: **תבורי מאני.** להפקיר לו כלים לשבר ולמלאות תאותו: **מאני גזיזי דפחרא.** כלים סדוקים של חרס בדמים קלים: **אין מונעין תכשיטין וכו'.** ברייתא היא ומייתינן לה ברישא בתולה נישאת בכתובות הרי שהיה טובחו טבוח ויינו מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לאחוה וכועל בעילת מצוה ופורש ואחר כך קוברין את המת ואין מונעין תכשיטין מן הכלה מחמת האבל כל שלשים יום אלמא כל שלשים בע"י נו: **אם מחמת סכנת עקרב.** מקום שיש לחוש לעקרבים מותר כל אדם לנעול בגרביתה

(א) [גי' הערוך בדיקוקין], (ב) [יבמות קג:], (ג) שבת פה:, (ד) [יבמות קג., ד) [שם קג:], (ה) [מופסד"ר פ"ד ע"ש], (ו) [קדושין נא:: וש"נ], (ז) [גיר' רי"ף ורא"ש מלך מ"מ אמר רבי אבא בר זבדא רב וכו' כלה מ"מ אמר רב וכו'], (ח) כתובות ד.,

תורה אור השלם

1. מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מַרְחַקִּים: ישעיהו לג יז

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הקיטע וא"ת בין דמעיקרא ס"ד. עי' מהרש"א וק"ל דמה שהעלו בתוספות דמ"מ אין לומר דמכל מקום הא גם לרבנן לא בעי עור והקיטע הטעם רק דמסלק וע"כ בבגד הטעם דאינו מגין וממילא אמתא אפילו כר"מ ואמאי דינא דבגד לא תליא כלל בדר"מ ורבנן אע"כ דאפי' ס"ל דפליגי אי הוי מנעל דלעטעמיה אזיל דמשני בשמעתין דאתא ביה כתיתין ול"ע עם ק"ל על תוס' דלמקבלא גם לר' יוסי דלגבלאתמן הוא רק משום דבעי מידי דמגין ש"כ אין אמרינן דיבמות נגי סנדל שתפרה בשמתן אבל הא הוי מגין ועי' בתוס' יבמות שם וע"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' המיס מנעול את הסנדל מלך מ"ט משום דכתיב: (ב) רש"י ד"ה וה' יוסי אוסר קס"ד קסבר לאו: (ג) תוס' ד"ה הקיטע כו' מני לא ר"מ ולא רבי יוסי ובמסקנא דקאמר רבא כולה רבי מאיר: (ד) **בא**"ד מאי קא משני אביי מדסיפא רבנן:

לעזי רש"י

פוי"ש [פויי"ל]. סוג של קנה סוף. אישקל"א. קב.

מוסף רש"י

הקיטע. שנקטעה רגלו, יוצא בקב שלו. דמנעל דליה הוא (שבת סה:). **דאית ביה כתיתין.** חתיכות דקות של מוכין ועור לך, ומשום תענוג. ולאו משום דתיכוי נעלה (יבמות קב:). אין מונעין תכשיטין מן הכלה. בשביל האכלת אין אוסרין עליה תכשיטיה, שלא תתגנה על בעלה (כתובות ד.).

מוסף תוספות

א. דשרי קב הקיטע לצאת בו בשבת. תוס' הרא"ש שבת פו. ב. דאוסר לצאת בו בשבת. שם. ג. ואמאי כיון דמנעל הוא. תוס' שבת פה: ד"ה הקיטע. ד. ודמי לקטן שחליץ במנעל גדול דחליצתו פסולה. שם. ה. דקתני סיפא חליצתה פסולה. רש"י יבמות קג. ד"ה אנפליא. ו. דאי רבי מאיר, כיון דקב הקיטע הוה נעל וכו', אנפילא נמי תהוי נעל. שם. ז. [ד]הלא אין לו אלא רגל אחד. תוס' שבת שם. ח. [ד]הלא נסמך והולך עליו. תוס' הרא"ש שם פה: ט. ועיקר הליכתו היא בסמיכה המקל, והשתא אי נמי מיפסיק יוכל להלך. תוס' שם. י. כצורת רגל רשב"ם שבת פו. יא. נותנו בראש שוקו כדי שיחשבו הרואים שהוא רגל. שם. יב. [ד]שמא כשהוא יושב פעמים הוא נסמך עליו, ולכך עושה לו בית קבול כתיתין שלא יזוק בקשר הערן שהוא יושב. שם. [או] לפעמים שהוא מסיר הסמיכה ונשענו על הקב. רשב"ם שם.

ח) דנרי המו"ר לגרים ביאור עיין ש"ש.

והאי דלא קתני גבי קב אי נכנס בו לעזרה אם לאו כדקתני גבי סמיכות יש לומר מילתא דפשיטא היא שאין נכנסין בו לעזרה כיון דלא צריך ליה כולי האי אי נמי כיון דגבוה מן הקרקע ואינו מלוכלך מילתא דפשיטא היא דנכנסים בו ולפרש"י יש ראיה להתיר למי שנכווצו גידי שוקיו לילך במקלות בשבת [א] דהיינו סמוכות שלו דכולי עלמא יוצאין בהן בשבת ואפי' לפי' הרב פור"ת יש ראיה להתיר דמפרש סמוכות שלו ששתי רגליו על הסמוכות ואי אפשר לו לילך בלא מקלות [ב] ואפי' הכי לא אסר להו ועוד יש ראיה מסיפא דקתני כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת ופירש"י מי שנכווצו גידי שוקיו או גידי ירכותיו נותן עגבותיו בקב ויושב בו וקושר הקב בגופו ויש לו שני ספסלים קטנים בשתי ידיו ונשען עליהם ונדחף בהן והספסלים לא הוצרך התנא להזכיר שהרי אינו יכול לילך בכסא בלא ספסלים ויוצאין בכל אלו בשבת והא דקתני אין יוצאין בהן בשבת היינו בסמוכות שלו דהיינו סמוכות של עור או של עץ שעושה לרגליו התלויין באויר ואינן נוגעין לארץ ופעמים נסמך עליהם בקרקע גבוה ולכך אין יוצאין בהן בשבת לפי שאין צריך לו אי נמי זימנין דמשתלפי לפי שאין נוגעין בארץ ואתי לאיתויינהו אלמא דספסלים שבידיו מותר לצאת בהן והוא הדין למקלות וגם ר"ת התיר לאחד שנכווצו גידי שוקיו לצאת במקלות לרשות הרבים:

כותבת שאמרו בגרעינתה או בלא גרעינתה בעי רב [א] אשי עצם כשעורה בקליפתה או בלא קליפתה בלחה או ביבשה רב אשי לא מבעיא ליה הא דרב פפא גסה איתמר כל כמה דגסה [ב] רב פפא לא מבעיא ליה הא דרב אשי לחה שבולת מיקרי שלא בקליפתה [ג] אושלא מיקרי אמר [ד] (רבא) אמר רב יהודה כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה [ה] וקים להו לרבנן דבהכי מיתבא דעתיה בציר מהכי לא מיתבא דעתיה מיתיבי [ו] מעשה והביאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה [ז] ותני עלה לא מפני שהלכה כך אלא שרצו להחמיר על עצמן [ח] וכשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו הא

בגרעינתה או שלא בגרעינתה. והא דקתני מתניתין וכגרעינתה מיבעיא ליה היכי קאמר כמוהו וכגרעינתה יחד או דלמא הכי קאמר כמוה [א] כגרעינתה: **אושלא קרי לה.** הלכך יבישה בקליפתה הוא דמקרי' שעורה: **קים להו לרבנן וכו'.** ואע"ג דכל שיעור אכילת איסור בכזית היא הני מילי היכא דכתיב' אכילה אבל הכא אשר לא תעונה כתיב [ז] וכל כמה דלא מיתבא דעתיה ענוי הוא: **נטלו במפה ואכלו וכו'.** שלשה קולין נהג בו אחת שלא נטל ידיו אלא במפה כרך ידיו משום אניות הדעת וחוץ לסוכה אכלו ולא בירך אחריו: הא

כותבת הגסה בגרעינתה או שלא בגרעינתה. פירש"י אינו מיושב דמאי קא מיבעיא ליה אי שלא בגרעינתה קאמר והאנן כגרעינתה תנן ואי מספקא ליה אי וכגרעינתה ממש קאמר או דילמא או כגרעינתה כמו חלב ועשה מאמר דפרק ר"ג (יבמות דף נ.) דהוי פירוש חלב או עשה מאמר ואם כן כותבת הגסה דרישא היינו בלא גרעינתה מ"מ מאי מספקא ליה תפשוט דעל כרחך וכגרעינתה קתני דבתרוייהו משערינן דאי או כגרעינתה מכדי לא שוו להדדי דאי אפשר לצמצם שיהו שוין כותבת בלא גרעין וגרעין בלא כותבת [ב] ואם כן לימא השיעור הפחות חייב וכ"ש אי אכל שיעורא רבה ונראה לי לפרש דמיבעיא ליה כותבת הגסה דקתני היא וגרעינתה דהיינו כותבת כברייתה עם הגרעין וכגרעינתה דקתני היינו פירוש ועוד גרעין אחר בלא כותבת דהוו תרי גרעינין וכותבת או דילמא כותבת הגסה דקתני בלא גרעין משמע וכגרעינתה היינו גרעין שבאותו כותבת ותו לא ובערוך פירש בערך כותבת בשם רב נסים גאון ז"ל גרס בגמרא דבני מערבא א"ר יוסי זאת אומרת שהוא צריך למעך את חללה פי' שאם לא כן ליתני כמוה וכגרעינתה וכחללה והכין ברירא דמילתא כי הכותבת הגסה אינה דבוקה בגרעינתה אלא יש בין גרעינתה לגופה חלל ולהכי איצטריך למיתנא ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה לחומרא דלא תטעי ותשער כמוה שלימה דנפיש שיעוריה אלא מכי אכיל כמוה וכגרעינתה בלחוד בלא חללה מיחייב והיינו דאמר ר' יוסי זאת אומרת צריך למעך חללה כדי שידבק גופה של כותבת בגרעינתה ולא ישאר בה חלל ובתר הכין משערין בה אכילה של יום הכפורים משום הכין איצטריך כמוה וכגרעינתה למעוטי חללה עכ"ל והיינו דקא מיבעיא ליה הכא בגרעינתה דהיינו לאחר שנתמעך חללה או שלא בגרעינתה פי' כברייתה ממש קודם שנתמעך חללה: **נטלו** במפה. בפרק הישן (סוכה דף כו:) פרש"י משום נקיות ובחנם פי' כן דר' צדוק כהן הוה כדמוכח בפרק מי שמתו [ג] (ברכות דף יט:) ובפרק כל פסולי המוקדשין [ד] (בכורות דף לו.) והיה אוכל על טהרת תרומה וידים שניות ופוסלין את התרומה [ה] אפילו פחות מכביצה מקבל טומאה [ו]: **ולא** בירך אחריו. סבר ליה כרבי יהודה דלקמן בשמעתא דדריש ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה דהיינו כביצה ונראה לר"י דהלכה כרבי מאיר דאמר בכזית [ז] מדאמר פרק כילד מברכין (ברכות דף לח:) אמר ר' חייא בר אבא אני ראיתי את ר' יוחנן שאכל כזית ובירך עליו תחלה וסוף ועוד אומר בפרק שלשה שאכלו (שם דף מח.) לעולם אינו מוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן ובירושלמי משמע [ח] דבברייתא לא בעינן כזית דאפילו פרידה אחת של ענב או של רימון טעונה ברכה לפניה ולאחריה [ח] דגרסינן בירושלמי בר"פ כילד מברכין ר' [ט] חייא נסב זיתא ובירך עליה לפניו ולאחריו והוה רבי חייא בר' אבא מסתכל ביה אמר ליה בבלאה מה את מסתכל בי לית לך כל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולאחריו אית ליה למה לריכא ליה מפני שגרעינתו ממעטתו מה עביד ליה ר' יוחנן משום בריה [ט] מילתא דר' יוחנן אמרה כן אפי' פרידה אחת של רימון שהיא טעונה ברכה לפניה ולאחריה ובגמרא דידן איכא כי האי עובדא פרק כילד מברכין (שם דף לח:) דאמר רבי חייא אני ראיתי רבי יוחנן שאכל זית מליח ובירך עליו תחלה וסוף אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא היכי בירך רבי יוחנן אזית מליח כיון דשקלתא לגרעינתה בצר ליה שיעוריה אמר ליה מי סברת כזית בינוני בעינן כזית גדול בעינן וההוא זית דאתא לקמיה דר' יוחנן זית גדול הוה דאע"ג דשקליה לגרעינתה פש ליה שיעוריה והשתא אי עובדא דגמרא דידן היינו ההוא עובדא דירושלמי אם כן פליג הירושלמי אגמרא דידן [י] [אבל שמא שני מעשים היו והיא דירושלמי היה זית שלם ואכלו עם הגרעין דהוי בריה אבל ההוא דתלמוד שלנו] לא הוה בריה דלא הוה ביה גרעין וי"ל סתם זית מליח בלא גרעין הוא [יא] ולא הוה בריה ולכך הוצרך לתרץ דגדול הוה וזית דירושלמי זית קטן מזית בינוני הוה והרוצה להוציא עצמו מספיקא צריך שיאכל כזית אפילו מדבר שהוא בריה ודווקא לענין ברכה של אחריו אבל לפניו מברך אפילו בפחות מכזית בכל דבר דלפניו לא בעינן שיעורא דאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה כדמשמע מהאי עובדא דרבי צדוק דלא בירך אחריו הא לפניו בירך ואמר בירושלמי ר"פ כילד מברכין כל שאומר אחריו שלש ברכות אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ התיבון הרי פחות מכזית דאין אומר אחריו ג' ברכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא כו' אמר רבי אחא בר יעקב לשאר מינין נצרכה פירוש לא אתא לחלק בין דבר שיש בו כשיעור לדבר שאין בו כשיעור אלא אתא לחלק בין פת לשאר מיני מאכל של ה' המינין כגון מעשה קדירה שאין אומר אחריו ג' ברכות וכן כוסא דהרעא ופת הבאה בכיסנין כי לא קבע סעודתיה עלויה ופת אורז שאין מברכין אחריהן ג' ברכות ואע"ג דדריש כילד מברכין (שם דף לה.) נפקא לן ברכה לכתחילה בק"ו מבסוף כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן מכל מקום לא שייך למימר דיו ובמשהו מברך עליו תחלה אע"ג דלא מברך עליו בסוף דהאי קל וחומר ליתיה אלא גלוי מילתא בעלמא [יב] דברכה לפניו לאו דאורייתא כדתנן פרק מי שמתו (שם דף כ:) בעל קרי מברך על המזון לאחריו [יג] ואין מברך לפניו [יד] וכן בפרק היה קורא (שם דף טז.) תניא הפועלים שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית אוכלין פתן ואין מברכין לפניהם [טו] אבל מברכין לאחריהן [טז] שתי ברכות ולענין שתיה [י] נראה שמברכין אכזית יין לאחריו על הגפן ועל פרי הגפן אע"ג דגבי יום הכפורים משערי' כמלא לוגמיו לא ילפינן להו מהדדי [יז] תדע דלענין אכילה ביום הכפורים משערין בכותבת ולענין ברכה בכזית כרבי מאיר כדמפרש ואיכא למאן דאמר בפרק ערבי פסחים (פסחים דף קז.) דלענין קידוש לא בעי מלא לוגמיו הכי נמי לענין ברכה לכולי עלמא לא גמרינן מיום הכפורים ומיהו קצת היה נראה לדקדק דמודה רבי מאיר לענין שתיה דבעי כבילה דלקמן דריש רבי מאיר ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ור' יהודה דריש אכילה שיש בה שביעה ואיזו זו כבילה אלמא דלשון שביעה הוי כבילה ואם כן ר' מאיר דדריש ושבעת לשתיה בעי כבילה [יח] ושמא יש לחלק בין שביעה דאכילה לשביעה דשתיה דשתיה הוי פחות מכבילה דכל הני שיעורי הוו מדרבנן [יט] כדמוכח פרק מי שמתו (ברכות דף כ:) דקאמר הכא במאי עסקינן דאכל שיעורא דרבנן פי' כזית או כבילה דמדאורייתא בעינן שביעה גמורה [כ] והא דאמרינן בפרק שלשה שאכלו (שם דף מח.) שמעון בן שטח לגרמיה הוא דעביד דלהוציא אחרים עד שיאכל

א) [ברכות מא.], ב) [גי' הערוך אושלא], ג) [נ"ל רבה], ד) סוכה כו:, ה) [עיין תוספות עמוד ב' ד"ה לא מפני שהל' כן וכו' עד סוף הדיבור נראה שלא היה בגירסתם שתי תיבות הללו ותני עלה], ו) [חולין קז.], ז) [ויקרא כג], ח) נ"ל דכברייתה, ט) ס"א רבי יוחנן, י) רש"א, כ) [וע"ע תוספות ברכות מט: סד"ה רבי מאיר],

גליון הש"ס

גמרא ר"פ לא מיבעי ליה הא דר"א. עי' תבואת שור יו"ד סי' לב סק"ה: שם וקים להו לרבנן. עיין ר"ה דף יג ע"א:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בגרעינתה כו' או דלמא ה"ק כמוה או כגרעינתה: (ב) תום' ד"ה כותבת כו' וגרעין בלא כותבת אם כן לימא דבשיעור הפחות:

מוסף תוספות

א. ואע"פ שאינם קשורים בו אלא אוחזן בידו. תוס' הרא"ש שם. הואיל ואינו יכול להלך בענין אחר. רשב"א שם. ב. מדקתני סמוכות שלו ומשמע ששתי סמוכות יש לו, וכגון שנקטעו שתי רגליו, וכיון שכן אינו יכול להלך בלתי מקלות שבידו. שם. ג. גבי מדלגים היינו ע"ג ארונות כו'. תוס' חולין קז. ד"ה מאי. ד. גבי ההוא בוכרא דהוה ליה לר' צדוק. שם. ה. שזו היא אחת מי"ח דבר דבפ"ק דשבת [דף יג:]. תוס' סוכה כו: ד"ה נטלו. ו. לכך הוצרך לכרוך את ידיו במפה. ספר המכתם סוכה כו: ז. אע"ג דבעלמא ר"מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה בהא הלכה כר"מ. תוס' ברכות מט: ד"ה ר"מ. ח. והא דבעינן כזית היינו בדבר שאינו בריה שלימה. תוס' הרא"ש. ט. דבבריה מברכין אפילו פחות מכזית. תוס' ברכות לט. ד"ה בצר. י. א"כ אין הלכה כמותו של ירושלמי. שם. יא. שהוסרו הגרעינים ונמלח. שם. יב. דלאו ק"ו גמור הוא, דמה לבסוף שכן נהנה כבר כדקאמר התם. תוס' הרא"ש סוכה כו: יג. דחיובא דאורייתא הוא. רש"י ברכות כ: ד"ה ועל. יד. דלאו דאורייתא הוא. שם ד"ה ואינו. טו. שאינה מן התורה. שם טז. ד"ה ואין. טז. שהיא מן התורה. שם ד"ה אבל. יז. [ו]לענין ברכת היין לא בעינן כולי האי. תוס' הרא"ש ברכות מט: דשאני התם דבעינן יתובי דעתא. תוס' הרא"ש סוכה שם. יח. כיון דנפקא לן לר"מ שתיה מושבעת א"כ בעי כביצה דלא הוי שביעה בפחות. תוס' סוכה שם ד"ה ולא. יט. וקרא אסמכתא בעלמא. שם. כ. [ד]אי כזית או כביצה הוי דאורייתא איזה שיעור דרבנן. תוס' ברכות מט: ד"ה ר"מ.

תוס' ישנים

כתיב, והא כ"ע מכשרי סנדל של עץ לחליצה ור"י לא פסיל ליה אלא לפי שאין רגילות לעשותו מעץ. וי"ל (דהכא) [דרב סבר] דטעמא דר' יוחנן בן נורי דפסיל ליה משום דתחת כתיב, אבל לא משמע הכי. ועוד אומר רבינו דאי פירוש מנעל התפור בפשתן (כעין) [כד]פרש"י כעין מנעלים שלנו, א"כ לא פסיל ליה רב אלא אטו כולו מפשתן או משיער דלא מגין, לא [הוי] פסול זה אלא מדרבנן, והא דקאמר תחת כתיב אסמכתא בעלמא, אבל מה"ת היה כשר לחליצה, וכן סנדל של עץ נמי דמגין. ועוד דמשמע דאם חלץ בו חליצתו כשרה מדקאמר אין חולצין בו ולא קאמר חליצתה פסולה כדמשמע בכמה דוכתי, ואי בעי רב עור דוקא א"כ יפסול בשל עץ כדי להעמיד אסמכתא שלו דתחת, אבל עיקר הטעם דסבר לה כר' יוחנן בן נורי, ומתני' דיבמות דמכשרא ליה בדיעבד, וברייתא דסיידין דבמה אשה יוצאה דמכשרא לכתחלה פליגי בלכתחלה ודיעבד ותרווייהו כר"מ, ואי נמי מתני' דיבמות מיירי אף לכתחלה ואף דתני ליה בלשון דיעבד, אגב אחריניתא נקט הכי. ואי הוה פי' תפור בפשתן כדפר"ח שאין עור בסנדל אלא תחת הרגל וחוטין של פשתן מתוחין עליו וחופין גב הרגל איכא סברא טובא למיפסליה אפילו דיעבד, ולפירושו לא תהיה דרשא של תחש אסמכתא אלא דרשה גמורה לפסול (כולן שפשתן) [כולו של פשתן] כיון שאינו מגין, וסנדל של עץ יכול להיות כשר מה"ת כיון שהוא מגין ופשתן אינו מגין, וטעמא דתחש כתיב אינו אלא אסמכתא בעלמא. ואין לתמוה לפר"ח אי קיימא לן כרבי יוחנן בן נורי שאין רגילין לעשות של עץ ופסול לחליצה, על מה שנהגו לחלוץ במנעל תפור מרלועות, דהא רגילות הוא בטוב לתופרן ברלועות. אך לכאורה משמע דהלכה כר' מאיר דמכשר סנדל של עץ לחליצה, דהא מתני' דיבמות סתמא כר' מאיר ותנן סתמא גבי חליצה כותיה. מ"ר. בין לר"מ בין לר' יוסי מנעל הוא. פירש"י והני אמוראי דלעיל דלא הוי מנעל לפי שאינו מגין. וקשה דבפ' מצות חליצה [יבמות קב, ב] מוכחא דבסנדל של שעם ראוי לחלוץ. וי"ל דהתם בקשה והכא ברך. א"נ ההוא דשעם יחידאה היא, כי היכי דאמרינן התם גבי מוק דאינו מגין כעץ ופסול מה"ת לחליצה לר' מאיר. אי נמי ההיא דסנדל של שעם לא קאי רמי בר חמא לפרוכי עלה דלא מיתרצא במסקנא כי אתא

מוסף רש"י

אוכל פחות מכביצה. מאכל פחות מכבילה (סוכה כו:). **נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו.** לא נטל ידיו אלא כרך במפה ידיו משום נקיות, דקסבר פחות מכבילה לא בעי נטילת ידים ולא בעי סוכה ולא בעי ברכת המזון לאחריו, דדריש כר' יהודה (ברכות מט.) ואכלת ושבעת וברכת, אכילה שיש בה שביעה, והיינו כבילה, אבל לפניו בכל דהו בעי ברכה, שהרי נהנה ואסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה (סוכה שם).

רבינו חננאל

האוכל ביום הכפורים ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה חייב, ושקלי וטרו ופשוטה היא.

תום' ישנים (המשך)

רבנ[א] לפלוגי בין של עץ להני דלעיל, ור' יהושע בן לוי ודאי דלא כר"מ. אי נמי י"ל דכל הני אמוראי דלעיל כר' יוחנן בן נורי דפסיל סנדל של עץ לחליצה ודלא כר' מאיר, וקושיא דרמי בר חמא דמותיב עלייהו לא משני עלה ולא אתא רבא לפלוגי עלה במסקנא בין קב הקיטע ובין (קב) סנדל של שעם והיזמי והולי ודיקולי, (לפתור) [אלא לסתור] תירוצו של אביי ולהוכיח כי מה שמותר שעם וכל הני משום דהלכתא כר' יוחנן בן נורי, ולא הוצרך לפרש כר' יוחנן בן נורי הוא דסרי, דכיון דסתר שינויא דאביי וקיימי כר' יוחנן בן נורי ואיהו מיקרי רבנן בפרק מצות חליצה משום דהיינו לא הודו לו [ד]ר' עקיבא ומתני' [ליה] בלשון רבים. מ"ר. אך קשה כי לפי זה משמע דהלכה כר' יוחנן בן נורי ולעיל פרישית דהלכה כר"מ משום דסתם לן כותיה גבי חליצה. **כל מידי אית ביה רביתא לינוקא לא גזור** בהו רבנן. והיינו רחילה וסיכה דאמר ר' יוחנן [חולין כד, ב] שמן וחמין שסכתני [אמי] בילדותי הם עמדו לי בזקנותי. מתני' מני ר' חנניא בן תרדיון היא כו'. אי [לא] פליגי (עליה רבנן) [רבנן עליה] דר' אליעזר, במלך והכלה לא ירחצו פניהם כו' לאפלוגי אדרבנן [נמי] אתא ותנא קמא מיירי אפילו לרבי אליעזר, אבל אי (לא) פליגי רבנן אכולהו כמו שאומר בהדיא בירושלמי [פ"ח ה"א], קאמר דמתני' רבי חנניא בן תרדיון הוא דשרי ליה משום רבי אליעזר ותנא דידיה אסר ליה אפילו לרבי אליעזר, אבל כ"ע מודי [דלרבנן] מיהא אסור, אם כן אסור לכלה לרחוץ פניה כרבנן, [דרבי] אליעזר שמותי הוא ולא סבירא לן כוותיה. והא דבעי מאי טעמא אדר' אליעזר קאי ואע"ג דלא מפרש מאי טעמא דרבי אליעזר משום דעליה קא מהדר. וכן נראה דאין לנו לומר שחולק הירושלמי על תלמוד שלנו כיון שאנו יכולין ליישבו, אבל מדבעא מיניה רב מרבי חייא עד אימת מיקריא כלה, משמע שהיה שואל לענין זה, אלמא הכי הלכתא, ורפיא בידי אם מותר לכלה לרחוץ פניה מהני טעמי דפרישית. ע"כ

לעמוד קודם

כותבת גסה שאמרו כמוה וכגרעינתה. תימה לי מאי קמיבעיא ליה יותר משאר מקומות (רבנן) [דתנן] שיעור (ויתור) [זית ולא אמרינן וכגרעינתה], ובפרק כילד מברכין [ברכות לח, ב] אמרינן [כיון דשקיל] לגרעינתה, ופשיטא ליה שם דכגרעינתה נמי בעינן. ונ"ל דמיבעיא ליה משום דקתני כמוה וכגרעינתה, דמשמע ליה כמוה לבד או כגרעינתה לבד, אבל גבי זית לא תנן הכי. וא"ת א"כ מדלא תנן הכי אלא הכא, תיפשוט דכמוה או כגרעינתה דוקא קאמר. וי"ל שעל זה אומר בירושלמי [פ"ח ה"ב] צריך למעך את (כולה) [חללה], והכי מיבעי ליה מי אמרינן כמוה [או] (ו)כגרעינתה דוקא או דילמא כמוה וכגרעינתה כמו בזית בעינן. והא דתני ליה משום (בלמלום צריך למעט חללה) [דצריך למעט חללה בלימלום], והאי לא שייך גבי זית. וא"ת ואמאי לא בעי בעלמא גבי זיתים וגרוגרות בלחין או ביבשין. וי"ל [דזיתים] אינן אלא לחים וגרוגרת נמי אינה (מתקלרת) [מתמעטת] כל כך. א"נ מיבעי ליה משום דהכא דייק אי בלא גרעין קאמר (והכא) [והכי] נמי ביבשה קאמר. אי נמי כותבת משמע ליה לחה (דבעה) [ויבשה] וגרוגרת לא משמע אלא יבשה. כך נראה לי. **ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו.** אבל לפניו בירך. ואע"ג דאית ליה כמ"ד עד כבילה [ו]לא סבירא לן כוותיה כמו שאפרש, מ"מ בהא קיי"ל כוותיה דלפניו צריך לברך ואפילו אין בו כשיעור דטעמא דאסור ליהנות מן העולם כו' [ברכות לה, א] ואמרינן נמי בירושלמי דכילד מברכין [שם ה"א] כל שאומרים אחריו ג' ברכות טעון לפניו המוציא, מיתיבי הרי פחות מכזית אין אומר אחריו ג' ברכות (ועתה) [מעתה] לא יאמרו לפניו המוציא, א"ר יעקב בר אחא לשאר מינים נצרכה, פירוש לשאר [מיני מאכל כגון מעשה קדרה וכובא דארעא ופת הבאה בכיסנין היכא דלא קבע סעודתיה] עלייהו, שאין אומרים אחריו ג' ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ, והא דקאמר בנדה [נב, א] לאיתויי ריחני שטעונין ברכה לפניו ואין טעונין ברכה לאחריו [ולא קאמר פחות מכזית כדפי', לפי שר"ל שיש מינים שאין טעונים ברכה לאחריהם ואע"פ שטעונים לפניהם]. מ"ר. **פחות מכביצה כו'.** נראה לרבינו דאין הלכה כרבי יהודה דבעי לקמן [ע"ב] ובברכות [מה, א] שיעור כבילה לענין ברכה, וכן לר' לדוק דהכא במסקנא ובסוכה

שיאכל כזית דגן מכלל דאי אכל שמעון בן שטח כזית דגן שפיר עבד שהוציא המלך והמלכה אע"פ שמסתמא הס אכלו כדי שבשן והוא אכל שיעורא דרבנן והיכי אתי דרבנן ומפיק לאורייתא כדפריך בפרק מי שנתמו (ברכות דף כ:) גבי קטן היכי מפיק אחריס ידי חובתן יש לומר דלא דמי דגדול אפילו לא אכל כלל רוחי הוא להוציא אחרים ידי חובתן מדאורייתא וכן פרש"י התם א): **לא מפני שהלכה כן כו'.** אין זה במשנה אלא גמרא פריך עלה התם בפרק היסן (סוכה דף כו:) ומשני לה הכי הלכך מייתי לה הכא בהאי לישנא כאילו שנוי כן במתניתין: **הא כביצה בעי סוכה.** בפרק היסן (שם דף כז.) פריך מינה לרב יוסף ואביי דאמרי אוכלין ערלי חוץ לסוכה ומפרש רב יוסף מרתי תלת ביעי ואביי מפרש כדקא טעים בר בי רב ואזיל לכלה ומשני לא הא כביצה בעי נטילת ידים וברכה ולא משתרי במפה דחיישינן דילמא נגע כדתמר בפר' כל הבשר (חולין דף קז:) ותימה והא רבי לדוק כהן הוה ואמר בפרק כל הבשר (שם) התירו מפה לאוכלי תרומה ב ולא התירו מפה לאוכלי טהרות ג יש לומר דלא התירו מפה ד אלא לאוכלי תרומה בשעת אכילת תרומה דזהירי ביה טפי אבל לא התירו לאוכלי טהרות אפילו כהנים האוכלין על טהרת תרומה והכא לאו תרומה הוה ה):

מיני תרגימא. בפ' היסן (סוכה דף מז.) גבי אם השליש י"ד סעודות שחייב אדם לאכול בסוכה במיני תרגימא יצא פרש"י כגון פירות וכיסנין וקפלוטות מבושלין והכא משמע דמיני תרגימא לאו פירות הינהו ו ואין ללמוד מכאן שיועילו מיני תרגימא להשלים אלא אם השלים במיני תרגימא יצא דשאני התם דילפינן להו ז) מדכתב תלתא זימנין היום גבי מן שהוא בתקום פת ואפילו אי הוה אחרינן דנפיק בג' סעודות במיני תרגימא כמו גבי סוכה מכל מקום בפירי לא נפיק דלא מהני נמי בסוכה: **לומר לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה.** תימה ונימא שאור בכזית וחמץ בגרוגרת ח דנפיש דכמשמע ריש פרק המניח (שבת דף לא.) גבי זרק כזית תרומה הא כביצה בעי סוכה. אלמא שתי כותבות דחמרן לעיל לא שהלכה כן פחותות הן מכביצה: **שתי כותבות בלא גרעינן.** שאכלן רבן גמליאל בסוכה ואמרו עלייהו לא שהלכה כן: **פרי קטי דחמרי.** בגרעינהון הוו קבא דקשיאתא: **וסריח.** יש בהן קב גרעינין ויותר אלמא הגרעין יותר מן הכותבת וסריח לשון עוף כמו תסרח על אחורי המשכן (שמות כו): **אם השליש.** י"ד סעודות שאדם חייב לאכול בסוכה לדברי רבי אליעזר במסכת סוכה: **פרגימא.** ליפתן: **שאור בכזית.** לענין כל יראה וכל ימלא: **שיעורו של זה לא כשיעורו של זה.** על כרחך דחמץ נפיש מכזית ולהכי כתב שאור דאי לא כתביה דאיו לבא מן הדין לחיות כגדון ולא מיחייב עליה אלא בשיעורא רבה להכי כתביה דאמרה לחיוביה אכזית דאילו בפחות מכזית ליכא למימר דלא תהא ראיה חמורה מאכילה דסתם אכילה בכזית על כרחך החמור בכזית והקל ביותר מכזית: **מכדי נפיש שמאי.** לא אמרו ככותבת אלא משום דבעו שיעור חמץ טפי משל שאור שהוא בכזית מדאיצטריך קרא למכתבינהו ואם מצאו שיעור פחות מכותבת והוא יתר על כזית היו משערין בו ואם כביצה פחותה מכותבת ליתני כביצה ואי נמי כי הדדי מינהו ליתני כביצה שהוא שגור במשנה יותר מכותבת לענין טומאת אוכלין: **כותבת סתמא כביצה.** וכית שמאי כותבת סתמא אמור: **מזמנין.** מברכין על המזון אחריו: כל

הא כביצה בעי סוכה ואי סלקא דעתך כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא שתי כותבות בלא גרעינן לא הוו כביצה כותבת הגסה וגרעינתה מי הוי יתירה מכביצה אמר ר' ירמיה אין שתי כותבות בלא גרעינתן לא הוו כביצה כותבת הגסה וגרעינתה הוי יתירה מכביצה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי תרי קבי דתמרי חד קבא דקשייתא וסריח רבא אמר התם היינו טעמא משום דהוו ליה פירי א ופירי לא בעו סוכה מיתיבי אמר רבי כשהיינו לומדים תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע הביאו לפנינו תאנים וענבים ואכלנום אכילת עראי חוץ לסוכה אכילת עראי אין אכילת קבע לא אימא אכלנום כאכילת עראי חוץ לסוכה איבע"א אכלנום אכילת קבע ואכלנו פת אכילת עראי בהדייהו חוץ לסוכה לימא מסייע ליה ב) לפיכך אם השלים במיני תרגימא יצא ואי סלקא דעתך פירי בעו סוכה ליתני פירות מאי מיני תרגימא פירות ואיבעית אימא באתרא דלא שכיחי פירי רב זביד אמר ג כותבת הגסה שאמרו חסרה מכביצה דתנן ד) בית שמאי אומרים שאור בכזית חמץ בככותבת ה) והוינן בה מ"ט דב"ש נכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור ואנא אמינא ומה חמץ שאין חמוצו קשה אסור בכזית שאור שחמוצו קשה לא כל שכן מדפלגינהו רחמנא לימדה לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה שאור בכזית וחמץ בככותבת ואי ס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה מכדי ב"ש אשיעורא דנפיש מכזית קא מהדרי ליתני כביצה ואי נמי כי הדדי נינהו ניתני כביצה אלא לאו שמע מינה כותבת פחותה מכביצה ממאי דילמא לעולם אימא לך כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה ו) הא סתמא כביצה ואי נמי כי הדדי נינהו (ו) ז) וחדא מינייהו נקט אלא מהכא ח) עד כמה מזמנין ט) עד כזית דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר עד כביצה במאי קא מיפלגי ר' מאיר סבר י) ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית ור' יהודה סבר יא) ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה ואי זה זה כביצה ואי ס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא כביצה שבועי משבעא דעתא לא מיתבא אלא לאו שמע מינה כותבת הגסה שאמרו פחות מכביצה כביצה משבעא ככותבת מיתבא דעתיה תניא רבי אומר כל

הא כביצה בעי סוכה. אלמא שתי כותבות דחמרן לעיל לא שהלכה כן פחותות הן מכביצה: **שתי כותבות בלא גרעינן.** שאכלן רבן גמליאל בסוכה ואמרו עלייהו לא שהלכה כן: **פרי קטי דחמרי.** בגרעינהון הוו קבא דקשיאתא: **וסריח.** יש בהן קב גרעינין ויותר אלמא הגרעין יותר מן הכותבת וסריח לשון עוף כמו תסרח על אחורי המשכן (שמות כו): **אם השליש.** י"ד סעודות שאדם חייב לאכול בסוכה לדברי רבי אליעזר במסכת סוכה: **פרגימא.** ליפתן: **שאור בכזיש.** לענין כל יראה וכל ימלא: **שיעורו של זה לא כשיעורו של זה.** על כרחך דחמרן נפיש מכזית והקל ביותר מכזית: **מכדי נפיש שמאי.** לא אמרו ככותבת אלא משום דבעו שיעור חמץ טפי משל שאור שהוא בכזית ומאי דלא כתביה דאילו בפחות מכזית ליכא למימר דלא תהא ראיה חמורה מאכילה דסתם אכילה בכזית על כרחך החמור בכזית והקל ביותר מכזית: **כותבת סתמא כביצה.** וכית שמאי כותבת סתמא אמור: **מזמנין.** מברכין על המזון אחריו:

מינו תרגימא. בפ' היסן (סוכה דף מז.) גבי אם השליש י"ד סעודות שחייב אדם לאכול בסוכה במיני תרגימא יצא פרש"י כגון פירות וכיסנין וקפלוטות מבושלין והכא משמע דמיני תרגימא לאו פירות הינהו ו ואין ללמוד מכאן שיועילו מיני תרגימא להשלים אלא אם השלים במיני תרגימא יצא דשאני התם דילפינן להו ז) מדכתב תלתא זימנין היום גבי מן שהוא בתקום פת ואפילו אי הוה אחרינן דנפיק בג' סעודות במיני תרגימא כמו גבי סוכה מכל מקום בפירי לא נפיק דלא מהני נמי בסוכה: **לומר לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה.** תימה ונימא שאור בכזית וחמץ בגרוגרת ח דנפיש דכמשמע ריש פרק המניח (שבת דף לא.) גבי זרק כזית תרומה

גבי טמא דעתא דעבד בעינן ולא סגי בכזית וכותבת סתמא הוא כביצה לו מעט פחות מכביצה דכמשמע בשמעתא ואילו גרוגרת הוא בזיר טובא מכביצה דכמשמע בעירובין בפרק חלון (דף פ:) כמו שאפרש בסמוך ושמא יש לומר כיון דאפיקתיה מכזית אוקמינן אשיעורא דיום הכפורים מכאן קשה דקאמר בסמוך דחמץ בכותבת הגסה דיום הכפורים ואפילו הכי מספקא ליה אי חמץ בכותבת הוי כביצה או לא אמאי מספקא ליה פשיטא דהוי כביצה דמכדי בית שמאי אשיעורא דנפיש מכזית מהדרי עוקמה אגרוגרת ויש לומר דלא מיתפרי להו לאוקמה אגרוגרת משום דאית להו דרשה דר' חנן דאמר בפרק קמא דסוכה (דף ה:) ודעירובין (דף ז.) אדם חטא ושעורה וגו' כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר ודרשים תמנה דקרא להוציאת שבת דלתנן בגרוגרת להוציאת שבת ולא מספקא להו לאוקמה קרא דתמנה להוציאה ולאכילה אלא הכל להוציאה כיון דאכילה והוצאה לאו חד עניינא להכי מוקמי להו בכותבת דנפקא לן מדבש דהיינו דבש תמרים בכותבת הגסה דיום הכפורים דהיינו מידי דאכילה ומיהא נמי גמרינן חמץ בכותבת ואפילו מאן דבעי למימר בסמוך דחמץ לאו בכותבת הגסה מכל מקום שפיר גמרינן מינה תרוייהו דלא מסרן הכתוב אלא לחכמים גבי יום הכפורים בגסה משערינן דבהכי מיתבא דעתיה וגבי חמץ בכותבת בינונית ולא בגסה שלא יהא מופלג יותר מדאי משאור ואף על גב דפריך עוקמה אכביצה אף על גב דלא כתב בההוא קרא בזה אין לחוש דהא בכעדשה נמי לא כתב בההוא קרא אבל בגרוגרת לא מוקמינן דלא מוקמינן תמנה דקרא באכילה והוצאה כדפריש ועוד בכביצה מוקמינן שפיר כיון דהיינו שיעור אוכל הנאכל בפת אחת אבל בגרוגרת ליכא טעמא כולי האי תימה לי אמאי לא קאמר דבהלכה למשה מסיני פליגי דקיימא לן שיעורין הלכה למשה מסיני מר סבר הכי גמירי שאור בכזית וחמץ בכותבת ומר סבר דהכי גמירי זה וזה בכזית והשתא לא מיקשי ליה כביצה ויש לומר דבפרק קמא דביצה (דף ז:) מוכחי דבקראי פליגי דטעמא דבית שמאי לאו מכח הלכתא דמייתי התם ברייתא דתניא ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור זה הוא חילוק שבין ב"ש וב"ה שבית שמאי אומרים שאור בכזית וכו' ומדמייתי קרא ש"מ דמכח קראי קא דרשי ליכתוב רחמנא שאור ולא בעי חמץ:

עושין

הא כביצה בעי סוכה ואי סלקא דעתך כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא שתי כותבות בלא גרעינן לא הוו כביצה כותבת הגסה וגרעינתה מי הוי יתירה מכביצה אמר ר' ירמיה אין שתי כותבות בלא גרעינתן לא הוו כביצה כותבת הגסה וגרעינתה הוי יתירה מכביצה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי תרי קבי דתמרי חד קבא דקשייתא וסריח רבא אמר התם היינו טעמא משום דהוו ליה פירי א ופירי לא בעו סוכה מיתיבי אמר רבי כשהיינו לומדים תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע הביאו לפנינו תאנים וענבים ואכלנום אכילת עראי חוץ לסוכה אכילת עראי אין אכילת קבע לא אימא אכלנום כאכילת עראי חוץ לסוכה איבע"א אכלנום אכילת קבע ואכלנו פת אכילת עראי בהדייהו חוץ לסוכה לימא מסייע ליה ב) לפיכך אם השלים במיני תרגימא יצא ואי סלקא דעתך פירי בעו סוכה ליתני פירות מאי מיני תרגימא פירות ואיבעית אימא באתרא דלא שכיחי פירי רב זביד אמר ג כותבת הגסה שאמרו חסרה מכביצה דתנן ד) בית שמאי אומרים שאור בכזית חמץ בככותבת ה) והוינן בה מ"ט דב"ש נכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור ואנא אמינא ומה חמץ שאין חמוצו קשה אסור בכזית שאור שחמוצו קשה לא כל שכן מדפלגינהו רחמנא לימדה לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה שאור בכזית וחמץ בככותבת ואי ס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה מכדי ב"ש אשיעורא דנפיש מכזית קא מהדרי ליתני כביצה ואי נמי כי הדדי נינהו ניתני כביצה אלא לאו שמע מינה כותבת פחותה מכביצה ממאי דילמא לעולם אימא לך כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה ו) הא סתמא כביצה ואי נמי כי הדדי נינהו (ו) ז) וחדא מינייהו נקט אלא מהכא ח) עד כמה מזמנין ט) עד כזית דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר עד כביצה במאי קא מיפלגי ר' מאיר סבר י) ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית ור' יהודה סבר יא) ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה ואי זה זה כביצה ואי ס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא כביצה שבועי משבעא דעתא לא מיתבא אלא לאו שמע מינה כותבת הגסה שאמרו פחות מכביצה כביצה משבעא ככותבת מיתבא דעתיה תניא רבי אומר כל

תורה אור השלם

1. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: דברים ח י

גליון הש"ס

גמ' **הא סתמא כביצה.** מדבכי תוס' ד"ס לומר מנותר דהיכי לסם הגיהכת הא סתמא פחות מכביצה: **תוס'** ד"ה **הא כביצה. אלא** לאוכלי תרומה בשעת אכילת תרומה. עיין טומי לבן מגיהה כד ע"ב ד"ה ל"ל:

הגהות הב"ח

(**ה**) גמ' ולא נמי כי הדדי ניהו הדא מייהיו נקט כל"ל:

מוסף רש"י

שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. לסכי לא יליף שאור מחמץ, משום דחמץ בככותבת, דלא מיתא דיו לבא מן הדין לחיות כגדון ושאור נמי בככותבת, לסכי כתביה בהדיא לשעורי בשיעורא זוטא ושיעורא רבה, ולהכי נקטו כותבת, דבהכי הוי יתורי דעתא, אי נמי שיעורין הלכה למשה מסיני (ביצה ז:). עד כמה מזמנין. אלמה אלמלו כאתם בתנן חייבין לומן ואין רשאין לילמל (פסחים מט:) כמה יאכל עמהם ויתחייב עמהם בזימון, ונפקא מינה לסוליפס ידי חובתן אם יתנו לו הכוס לברך (ברכות מה:). **ואכלת ושבעת.** מהאי קרא נפקא לן ברכת המזון בברכות (פסחים מט:).

מוסף תוספות

א. [ד]גדול שהוא בר חיובא מן התורה כי אכיל כדי שביעה, מחויב בדבר קרינן ביה אפילו לא אכל כלל וכו', והיינו טעמא דכל ישראל ערבין זה בזה וכו', [ו]אע"פ שיצא מוציא וכו', וכדיה דגן אינו צריך אלא שיוכל לומר שאכלנו משלו. תוס' שם מח: ד"ה עד. ב. דהכהנים זריזין הן ולא נגעי. רש"י חולין קז: ד"ה תמיד. א"ש אפילו כביצה שרי במפה בלא נטילת ידים. תוס' הרא"ש סוכה כז. ג. לאוכלי תרומה בטהרה, לפי שאינם למודין להשמר כמו כהנים. שם ד"ה ולא. ד. והאי דמשני נמי מאי מיני תרגימא פירי היינו לדחויי סייענתא דרבא, ואגן קי"ל כרבא דפירי לא בעו סוכה וא"כ מיני תרגימא נמי לא הוו פירי. תוס' הרא"ש. [ה]משמע דאי פירי לא בעי סוכה אין השלמה מועלת בפירות. תוס' סוכה כז. ד"ה נמיי. ה. דהוי שיעור לענין שבת באוכלין. רמינו פרק פילה ז:

תוס' ישנים (המשך)

פחות מכזית ל"ר מאור, ולפי מן המלכא [ומלכתא] כרוכו ריפפא כו' עד דלא"מו ליה כפא (דחמרא) [אחרינא] ואשתי ואמר רבא שמעון בן שטח לגרמיה דעבד לעולם אינו מוציא דחמרים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן, משמע הא אם אכל כזית מוציא יצאו וחכיריו שאכלו הרבה, והיכי מצי מפיק יין שלא אכל אלא שיעור דרבנן. ואומר רבינו דודאי כמי שמתו (אי) מייהי שלא אכל הקטן אלא שיעורא דרבנן ואיכא תרתי דרבנן, ואין יכול לחוציא הגדול שאכל הרבה. אי נמי אי אכלו הקטן לגמרה הגדול הרבה לא יפטרנו הקטן, אבל התם מייהי שאכל הקטן הרבה והגדול לא אכל אלא כזית דסולמו אינו אלא מדרבנן, אבל שמעון בן שטח שהיה גדול, היה יכול לחוציא אחריס. [והר"ר יעקב מקורביל היה אומר] דמן התורה הוי שיעורא כזית ושיעור פחות מכזית הוי מדרבנן בבריה כגון גרגיר ענב אחד, אבל פחות מכזית ומכביצה בדבר שאינו בריה, פ"ל לבדק כלל, ומביא(ין) ראיה מהירושלמי [ברכות פ"ו ה"ל] דקאמר ר' יוחנן אכל זית ובירך עליו תחילה וסוף ופירך עלה והלא חסר גרעין, ומתרץ שנייה (שרש) [ההיא] שהיא בריה, ושתלוה שלנו מירך [ב]ענין אחר בברכות [לח, ב], ומשמע מיהא מדרבנן צריך לברך אפילו פחות מכזית בבריה. ואין נראה לרבינו לומר כן דהא לענין דולה ושא פנים כו' שהן מדקדקין עלמן עד כזית ועד כביצה מעכשו מעכשו שהוא מדרבנן כדפרישית. ב)

ב) עיין בפסחים ק"ל ב' תוד"ה טעימו מידי וכן יש להגיה כאן. ועי' ש"ש. ג) עיין בתו"י בברכות וכתו' שלפנינו שם מבוארים הדברים יותר. ועי' ש"ש.

כל השיעורין. האמורין באוכלין: **ששיעה הכתוב.** לקמן קמיפרש ליה: **ולאיה לדבר.** למה שאמרתי שלפי ששיעה הכתוב במשמען שיעו חכמים בשיעורן יש ראיה מיום הכפורים שלא בו שיעו חכמים בשיעורן מפני ששיעה בו הכתוב במשמעו: **אשר לא תעשינה.** ולא כתיב אשר תאכלו: **מאי ראיה.** למה לו להביא ראיה מאי אוכמא דהאי מהאי (א) מה פורש ביום הכפורים במשנה להודיענו שהטעם משום דשיעה הכתוב הוא יותר משלא פירשו התם בטומאה נמי חזינן דשיעה הכתוב במשמעו ושיעו חכמים בשיעורן: (ב) **אי מהתם.** מדשיעה הכתוב בטומאה הוא אמינא אין אם שיעו הכתוב לאורחיה הוא למיכתב מכל האוכל אשר יאכל דכי היכי דכתיב גבי משקה אשר יאכל קא משמע לן יום הכפורים דהתם ולאי שיעה הכתוב במשמעו ושיעו חכמים בשיעורן אמור מעתה את ששיעו בטומאה נמי משום טעמא דשיעה הכתוב הוא ולאשר יאכל שיעו משמעו חשיב להו: **מחוסר שחיטה.** כשיצא מתוך האוכל שנולד בו ולא אוכל מיקרי לענין טומאה לא הוא ולא אמו דהא מחסרי שחיטה: **ואימא בן פקועה.** שנמצא בתוך בהמה שנשחטה דקיימא לן (חולין דף עד.) שחיטת אמו מטהרתו: **טעון קריעה.** דתנן (שם) קורעו ומוציא את דמו: **דכי יוכי.** עוף גדול הוא כדאמרינן בבכורות (דף מ:) שטבעה ביצתו ששים כרכים: **זוטר עוכא לא גרסינן אלא ה"ג ואימר כציעורא דליפרכא: רבי אבהו דידיה אמר וכו'.** פירש במשמעו של מקרא פירוש אחר שלא פירש בו ר' אלעזר רבו ואין לחשיב עליו: **האוכל חלב בזמן הזה וכו'.** מפרש לה ואזיל: **אי אימא דמחייבי קרבן אכזית קטן.** והכי קאמר האוכל פחות מכזית בזמן הזה יכתוב כשיעור זה אלא שמא יבנה בית המקדש בימיו ויתחדש בית דין ותתחדש הלכה ויאמרו שחייב קרבן על כזית קטן ולקמן פריך ק"ש ימעט בשיעורין מבעי ליה: **והתניא וכו'.** כלומר וכי אתי ב"ד ומחדש הלכה מי ממחיב האי דאכל קודם שנתחדשה הלכה והא האידנא לאו שב מידיעתו הוא דאי נמי הוה ידע דחלב הוא הוה אכיל ליה דהא השתא קיים לן (נדרים דף לט.). דלא חייבה תורה אלא על כזית איגורי שהוא כזית ביצוי: **אשר לא תעשינה.** משמע שאילו ידע לא עשה אבל בשגגה עשה ואשם: **אלא דלא מחייבי קרבן עד דאיכא כזית גדול.** והכי קאמר האוכל כזית ביצוי אל יכתוב מחוייבי חטאת אלא יכתוב כזית ביצוי אכלתי שמא יבא בית דין ויפטרנו מקרבן ונמצא מביא חולין לעזרה: **ה"ג עונשין מיכתב כתיבי אלא הכי קאמר שיעורין של עונשין וכו'.** שיעורי עונשין שעל ידן הוא עונש הלכה למשה מסיני בחיזה שיעור הוא עונש: **יעבן.** הוא עתניאל בן קנז: **כמה ישפה.** מדבית הלל קפריך: **הכי גרסינן איכא ביניייהו כמלא לוגמיו דחוק.** לבית הלל בעינן כדי שיסלקנו לגד אחד ויראה כמלא לוגמיו ולרבי אלעזר כמלא לוגמיו דחוק: **אם כן.** דלבית הלל מיחייב בכדי שיסלקנו וכו' הוה ליה כציר מרציעת במסכת עדיות גבי קולי בית שמאי שכולן שנויות שם:

[א] כל השיעורין כולן בבזית חוץ מטומאת אוכלין ששינה הכתוב במשמען ושינו חכמים בשיעורן וראיה לדבר יוה"כ מאי שינה הכתוב במשמעו [1]מלא תעונה ומאי שינו חכמים בשיעוריה כבותבת ומאי ראיה לדבר יוה"כ דאי מהתם הוה אמינא אורחא דקרא הוא [2]טומאת אוכלין בביצה מנלן א"ר אבהו א"ר אלעזר דאמר קרא [2]מכל האוכל אשר יאכל אוכל הבא מחמת אוכל ואיזה זה ביצת תרנגולת ואימא גדי מחוסר שחיטה ואימא בן פקועה טעון קריעה ואימא ביצת בר יוכני [6]תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תפסת ואימא ביעתא דציפורתא דזוטר טובא רבי אבהו דידיה אמר מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה אוכלו בבת אחת ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת א"ר אלעזר האוכל חלב בזמן הזה צריך שיכתוב לו שיעור שמא יבא בית דין אחר וירבה בשיעורין מאי ירבה בשיעורין אי נימא דמחייבי קרבן אכזית קטן והתניא [3]אשר לא תעשינה בשגגה ואשם השב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו לא שב מידיעתו אין מביא קרבן על שגגתו אלא דלא מחייבי קרבן עד דאיכא כזית גדול ולמאי דסליק אדעתיה מעיקרא דמחייבי קרבן אכזית קטן מאי ירבה בשיעורין שמא ירבה בקרבנות מחמת שיעורין א"ר יוחנן [3]שיעורין ועונשין הלכה למשה מסיני עונשין מכתב כתיבי אלא ה"ק [7](אמר רבי יוחנן) [3]שיעורים של עונשין הלכה למשה מסיני תניא נמי הכי שיעורין של עונשין הלכה למשה מסיני אחרים אומרים בית דינו של יעבץ תיקנום והכתיב [8] [4]אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא שכחום וחזרו ויסדום: השותה מלא לוגמיו: אמר רב יהודה אמר שמואל [9]לא מלא לוגמיו ממש אלא כל שאילו יסלקנו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו והא אנן תנן מלא לוגמיו אימא כמלא לוגמיו מיתיבי כמה ישתה ויהא חייב בש"א רביעית ובה"א מלא לוגמיו רבי יהודה אומר משום ר"א כמלא לוגמיו רבי יהודה בן בתירא אומר כדי גמיעה מי עדיפא ממתניתין דאוקימנא כדי שיראה הכי נמי כדי שיראה אי הכי היינו ר"א איכא בינייהו מלא לוגמיו דחוק [10]מתקיף לה רב הושעיא אם כן הוה ליה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה אמר ליה כי

עונשין מיכתב כתיבי. ה"ג רש"י אבל בספרים היה כתוב שיעורין מיכתב כתיבי פירוש מדר' חנן ארץ חטה ושעורה ואמר בפ"ק דסוכה (דף ה:) כל הספוק הזה לשיעורין נאמר ומשני שיעורין של עונשין והדין עמו דל"ג ליה תדא דמאי מאני שיעורין של עונשין דמכל מקום אכתי תיקשי לך שיעורין של עונשין מיכתב כתיבי [א] ועוד בכל דוכתא דפריך הכי בפרק קמא דסוכה (שם) ודעיריוכין (ד' ד.) מייתי כל מילתא דרבי חנן והכא לא מייתי לה ועוד אמאי לא משני הכא כדמשני התם קרא אסמכתא בעלמא ועוד ליפרוך נמי עונשין מיכתב כתיבי אלא שמע מינה דהכי פריך עונשין מיכתב כתיבי אבל משיעורא לא פריך דסמיך אשיעורא דשניין התם [ב]: **הכי נמי במלא לוגמיו.** הא דאמר פרק חלון (עירובין דף עט:) המקדש אם טעם מלא לוגמיו יצא ואם נאמר לא יצא אור"ת דהתם נמי כמלא לוגמיו [ב] וטעם הוי דבעינן יתובי דעתא [ג] דאי מלא לוגמיו ממש קאמר אם כן הוי טפי מרציעת דדמוכח הכא כי מוקי לה כמלא לוגמיו אז פריך אם כן הוה ליה מקולי בית שמאי אבל מעיקרא דקאמר מלא לוגמיו לא קשיא ליה א"כ היכי בעינן כולי האי והאמר בפרק ערבי פסחים (פסחים דף קא:) דד' כוסות שיעורן ברביעית וכוס של קידוש אחד מהם וא"כ היכי נפיק ידי קידוש כיון דבעי טעימה מלא לוגמיו [ד] ועוד אי אלקא דעתך מלא לוגמיו אם כן הוה טפי מייתובי דעתא דייתובי דעתא הוי כמלא לוגמיו ואמאי שיערו בכל חד וחד בדידיה בשלמא אי הוי בכמלא לוגמיו ניחא כדמשני בסמוך קיס להו לרבנן דבהכי מיתבא דעתא כל העונשין טובא עוג מלך הבשן פורתא: [ה] **ושיערו חכמי' בביצת תרנגול.**

הקשה ר"ת דבפ' חלון (עירובין דף פ:) אמרינן דשתי סעודות דבכל דעירוב י"ח גרוגרות הויין ובפרק כילד משתתפין (שם דף פב:) תנן רבי שמעון אומר שתי ידות לבבר משלש לקב [ה] דהיינו שתי סעודות שהם ה' ביצים ושליש ביצה שהבבר הוא מ' ביצים [1] וכרבי שמעון קיימא לן בכל דוכתא אמרינן כביצה לטמא טומאת אוכלין ולרבי שמעון עולה השיעור לכביצה [2] אבל לשאר תנאי אינו כן ואכולהו תנאי קאי חצי חצי חציה לטמא לטמא טומאת אוכלין כדמוכח סוגיא דהתם וכשתחלק י"ח גרוגרות לחמש ביצים ושליש זה וזה שתי סעודות תמצא לכל ביצה ג' גרוגרות ושלש שמינית של גרוגרת דבה' ביצים ושלש ביצה יש ט"ז שליש ביצים ועוד לכל שליש ביצה גרוגרת אחת ושמינית

וגרוגרת

לו א מיי' פי"ד מהלכות מאכלות אסורות הל' ו
סמג לאוין קמו וקסו:
לח ב מיי' פי"ד מהלכות מעשה אוכלין הל' ט:
לט ג מיי' פי"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה כ:
מ ד מיי' פ"ג מהלכות שביתת עשור הלכה ו סמג לאוין סה טוש"ע או"ח [סימן רעא סעיף יג] ומ' תריב סעיף ט [וסימן רעא סעיף יג]:

מוסף רש"י

תפסת מרובה לא תפסת. כל מקום שאמרנו שני דרכים אחד תופס מרובה ואחד תופס מועט, טוב לך לתפוס את המועט, שאפילו היה לך לתפוס את המרובה ותתפוס את המועט תפיסתך תפיסה, שיש בכלל המרובה המועט, אבל אם תתפוס המרובה והיה לך לתפוס המועט נמצאת שתפסת שלא כדת (חגיגה יח. ובגי"ש ערכין ד: ועי' חולין קלח. הובא במוסף רש"י ר"ה ד:). **אשר לא תעשינה בשגגה ראשם.** ומתוך ליה לו הודע אליו מעלתו אשר מטא והבית אשמו, דמשמע אשר לא תעשינה אם היה יודע שהוא אסור, ובגנב היתה לו ומטא ואשם הוא יביא (חולין ה:). **השב מידיעתו.** הפוכה ונגלל מתחלה ואין עובר אם היה יודע שהוא אסור, ובתו"כ גרס היושב, שאם היה יודע שהוא חלב היה יושב ומבטל מעביה זו (שם) ומותר לא שב מידיעתו הוא לפיכך אינו מביא קרבן על שגגתו (הוריות ב.). שיעורין. שנתנו חכמים לכל דבר, כגון כזית דם חלב פיגול וטותר וכזית מן המת שמטמא בהלה ושאר שיעורין (ערובין ד.) לו: כגון כזית לכל אכילת איסור וכזותבת ליום הכפורים (שוכה ה:).

רבינו חננאל

תניא רבי אומר כל איסורין שבתורה בכזית חוץ מטומאת אוכלין שהרי שינה הכתוב במשמען ושינו חכמים בשיעורין, וראיה לדבר יום הכפורים ששינה הכתוב במשמעו דלא כתיב לא תאכל ביום הכפורים אלא לא תעונה, ובמקום שהיה לו לכתוב כי כל הנפש אשר [תאכל, כתיב אשר] לא תעונה וגו', ושינו חכמים בשיעורן בכותבת. ומאי ראיה לדבר יום הכפורים, דאי לאו יום הכפורים הוה אמינא אורחיה דקרא הוא, אלא למדנו דבר זה מיום הכפורים. ומהו ששינה הכתוב בטומאת אוכלין, מדהוה ליה למיכתב כל אוכל שיבא עליו [מים] יטמא, וכתב אשר יאכל, שמענן מינה דלא שינה בו אלא להדגיש מכשיעור שאר איסורין שבאכילה, כגון הנותר והפיגול והנבלה וכיוצא בהן. ודייקינן מדדקיה דקרא דכתיב מכל האוכל אשר יאכל אוכל הבא מחמת אוכל, ואיתה זה, זה

תורה אור השלם

1. כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תֵעָנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ:
ויקרא כג כט
2. מִכֹּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא:
ויקרא יא לד
3. אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם:
ויקרא ד כב
4. אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי:
ויקרא כז לד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי לאיה כו' דהאי מהאי דמה פירש ביום הכפורים במשנה להודיענו יותר שהטעם משום דשיעה הכתוב הוא משלא פירשו פ"ג (ב) ד"ה דאי מהתם כו' ושיו חכמים בשיעורו אמור כו' דאשר יאכל שיעו משיב להו כל"ל ותיבת משמעו נמחק:

מוסף תוספות

א. [ד]הלא על השיעור הקשה מיכתב כתיבי. תוס' סוכה ו. ד"ה אלא. ב. וכדמפרש [הכא] כל שאילו מסלקו לצד אחד יראה כמלא לוגמיו, והוי פחות מרביעית. תוס' פסחים קז. ד"ה אם. ג. [ד]קידוש נמי סגי ביתובי דעתיה. תוס' הרא"ש עירובין עט: ד. ואיך ישתום מלא לוגמא הא אין בו כל כך. תוס' עירובין עט: ד"ה אם. ה. די לעירוב בשתי ידות של כבר של שלש כברות לקב, נמצאת כבר השלימה שלישית הקב, ושתי ידותיה הוו שתי סעודות. רש"י עירובין פב: ד"ה ר' שמעון. ו. [ד]קש"ל קב ד' לוגין ולוג ו' ביצים, הרי כ"ד ביצים לקב. שם פג. ד"ה דמדבריות. ז. [ד]קתני [עירובין פג.] וחצי [חצי] חציה לטמא טומאת אוכלין, ולר"ש עולה השיעור כביצה. תוס' עירובין פ: ד"ה אגב. [ד]לר"ש ששיער בבכר מג' לקב, בכר שלימה ח' ביצים, חציה ד', חצי חציה ב', חצי חצי חציה ביצה. רש"י שם ד"ה וחצי.

תוס' ישנים

שייך לעמוד קודם

כל השיעורין בבית חוץ מטומאת אוכלין כו'. לפי' רש"י שרגיל לפרש לטמא אחרים, מיירי נמי בכל לטמא אחרים. ולפירוש רשב"ם וריבינו יעקב דמיירי בטומאת עצמן,

ביצת תרנגולת כו'. פי' בן פקועה, בן בקועה כגון בהמה שנשחטה ובקעו הבריכה ומצאו בתוכה ולד, כדתנן השוחט את הבהמה ומצא בה בן שמונה חי או מת או בן ט' מת, קורעו ומוציא את דמו. והא דר' אבהו עדיף מדר' אלעזר, דאמר אשר יאכל, אוכל שאתה יכול לאכלו בבת אחת, ואיזה זה ביצת תרנגולת, שיערו חכמים שאין בית הבליעה מחזיקת יותר מביצת תרנגולת. א"ר אלעזר האוכל חלב בזמן הזה צריך לכתוב שיעורו שמא יבא בית דין אחר וראמר דלא מיחייב עד איכא כזית גדול. אמר ר' [יוחנן] שיעורין של עונשין בכזית הילכתא למשה מסיני. תניא נמי הכי שיעורין של עונשין הלכה למשה מסיני. אחרים אומרים בית דינו של יעבץ תקנום. ומקשה אלה המצות כתיב, שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה. ושנינן היו הלכה למשה מסיני ושכחום, וחזרו בית דינו של יעבץ ותקנום. השותה מלא לוגמיו חייב. אוקימנא למתני' מלא לוגמיו, כל שאילו יסלקם לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו, ותני מתני' כמלא לוגמיו. ואותבינן עלה כמה ישתה ויהא חייב, בית שמאי אומרים רביעית ובית הלל אומרים מלא לוגמיו. ושנינן תני [כ]מלא לוגמיו.

מיירי נמי הכא לטומאת עצמן. וכל מעשה הקפס וגבורתם פי' בשבת פרק המצניע [נא, א] ובפסחים פרק אלו עוברין [מו, א]. **שאין בית הבליעה מחזקת יותר מביצת תרנגולת.** הקשה ריב"א דאמרינן בכריתות פרק אמרו לו [יד, א] גבי יש אוכל אכילה אחת כו' שאין בית הבליעה מחזיק יותר משני זיתים, ואם כן לכל היותר אינו מחזיק ג' (ביצים) [זיתים], ואילו בעירובין פרק חלון [פ, ב] אמרינן ואגב אורחא קתני"ל דשתי סעודות הוו ר"ח גרוגרות, ובפרק כילד משתתפין [שם פב, ב] קאמר ר' שמעון (דמשנה) [במשנה] דשיעור שתי סעודות לעירוב הוו שתי ידות כבר מג' לקב, ואותו כבר הוי מ' ביצים ושני שליש הכבר הם ה' ביצים ושליש אין מחזיקין לכל היותר אלא ט"ז זיתים ג' לכל ביצה ואם כן לא יהיה שתי סעודות של חמש ביצים ושליש יותר מט"ז זיתים לכל היותר, ובפרק חלון קאמר י"ח גרוגרות, [ו]כמ"ז סגי, וגרוגרת גדולה מכזית כדאמרינן בפרק המצניע [שבת נא, א] גבי זרק (לבית אמלא) [כזית תרומה לבית אמלא] כו', וקאמר [אין] לענין שבת כגרוגרת בעינן אי לענין טומאה כביצה בעינן. ואומר רבינו יצחק דבעירובין מיירי בגרוגרות שהן גדולים ועל ידי כך נמעטות ונדרסות בבת אחת יותר מג' זיתים אז אינם שהן עם הגרעין. ואין נראה לרבינו דהא הא דקאמר אין בית הבליעה מחזיק יותר מג' זיתים בבשר קאמר ליה בכריתות שהיא רכה הרבה (וגראלה) [ווותה] לאכול, ועוד דגרוגרת בפרק המצניע נמי היא כזא גדעיתה, מיהו יכול לומר דהני גרוגרות דפרק המצניע [נא] הוו נמעטות ונדרסות. וריבינו מיהו דוחלי הך (ניחא) [דקיימא] לן דזיתים בכביצה ליומא טומאת אוכלין, (ו)הייו דפרק המצניע נמי היא כזא גדעיתה, מיהו יכול לומר דהני גרוגרות דפרק המצניע [נא] הוו נמעטות ונדרסות. וכיון מיהו דוחלי הך (ניחא) [דקיימא] לן דזיתים בכביצה ליומא טומאת אוכלין, (ו)הייו מטום דלא [אשכח] דפליג עליה בפרק כילד משתתפין אלא דבר כולהו תנאי דהתם אחלי בשיעורים התם בכריתות, אבל מכל מקום (משיעור) [בשיעור] מזון שתי סעודות לא קיימא לן דזיתים, אלא קביצה ליה לאתמיהן דתנן דאמר י"ח גרוגרות כו"מ לא כרבי יהודה דכילד משתתפין, ורב יהודה דאמר התם תרתי ריפתא אכיריה, מהא שיעורא הוא. מ"ר. וקשה לי אי זה דאם כן הוה ליה לתנאמודא לפרוטי דבהיא דלא פליגי דאדרי ואדרי חד שיעורא הוא. וגראלה לי לתרץ דההיא דתנן מיירי כשיתוף כמו שפי' שם רבינו שמואל, ומיירי בשאר פירות דהוי מזון שתי סעודות אלא החכר שיעורן בפרק בכל מערבין, כגון מעשה אילפס, אבל הכיא דפרק כילד משתתפין מיירי בפת דוקא שאין צריך שיעור גדול כל כך למזון שתי סעודות. **אמר** ר' יוחנן שיעורין ועונשין **הלכה למשה מסיני עונשין מיכתב כתיבי כו'.** כך (נראה לרבינו) [גרס רש"י]. אבל בספרים היה כתוב שיעורין מיכתב כתיבי דפ"ר מנין בכל הספוק הזה לשיעורין נאמר ארץ חטה כו', ומתקו רש"י, משום דקשיא ליה דהא אמרינן בעירובין [ד, ב] ובסוכה [ה, ב] [ד]קתא דר' מנין בלו אינו אלא אסמכתא בעלמא,